

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
 Ханлар МАХМУДОВ

«30» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Історія держави і права зарубіжних країн

освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2021-2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Правознавство спеціальності 081 Право.

Мова викладання державна.

Розробник: Осташова В., доцент кафедри підприємництва і права, к.ю.н., доцент

26 серпня 2021 року

 (Валерія ОСТАШОВА)

Схвалено на засіданні кафедри підприємництва і права

Протокол від «30» серпня 2021 року № 2

Затверджено завідувачем кафедри

«30» серпня 2021 року

 (Ханлар МАХМУДОВ)

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми Правознавство

«30» серпня 2021 року

 (Валерія ОСТАШОВА)

Схвалено головою НМР

спеціальності «Право»

 (Олександр КАЛЬЯН)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	105
Кількість кредитів	3,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 (081ПР_бд_2021)
Семестр	1
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	20
Самостійна робота (годин)	69
Вид підсумкового контролю	екзамен

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні предметів у загальноосвітніх навчальних закладах «Всесвітня історія» (рівень стандарту / академічний рівень; профільний рівень) (за програмами до вересня 2018 року) або «Історія України (рівень стандарту). Історія: Україна і світ. Історія України: всесвітня історія (інтегрований курс)» (за програмами з вересня 2018 року); «Правознавство» (рівень стандарту / академічний рівень; профільний рівень) (за програмами до вересня 2018 року) або «Громадянська освіта (інтегрований курс)» і «Правознавство» (профільний рівень) (за програмами з вересня 2018 року).

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів необхідного базису знань про світові типи державно-правових систем, історію виникнення і розвитку головних інститутів держави і права, висвітлення закономірностей та напрямів їх розвитку, вироблення вмінь самостійно аналізувати як окремі нормативні акти, так і більш загальні державно-правові явища.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення предмету, методу науки історії держави і права зарубіжних країн, сучасного стану її проблем; дослідження головних типів держави, особливостей, притаманних їхньому державному ладу та соціальному устрою, правовим системам; визначення закономірностей буржуазних революцій, засад і принципів розбудови буржуазної держави; вивчення головних буржуазних (континентальної та англосаксонської) систем права, їх джерел та принципових положень; дослідження найважливіших правових кодифікацій XIX - XX ст., змін в державному ладі і правових інститутах у XX ст., тенденцій до зближення правових систем та утворення великих міждержавних об'єднань; аналіз правових актів та інших документів за допомогою різних наукових методів, спираючись, передусім, на принцип історизму та порівняльно-правовий метод; використання у практичній діяльності знання головних засад континентальної та англосаксонської систем права; застосування набутих знань у практичній діяльності для вдосконалення чинного законодавства України; самостійне прогнозування суспільно-політичного та правового розвитку України на основі історико-правових знань.

Компетентності:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми *Правознавство у здобувачів вищої освіти 2021 р. н.* мають бути сформовані наступні компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

фахові:

ФК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

ФК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

Методи навчання:

- словесні методи (лекція);
- практичні методи (практичні роботи, робота за навчально-методичною літературою, нормативними актами, історичними джерелами);
- методи усного контролю (усне опитування, обговорення теоретичних питань);
- методи письмового контролю (перевірка письмових самостійних робіт);
- метод тестового контролю (розв'язування тестів);
- комп'ютерні методи (дистанційне навчання).

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.

Виникнення держави в країнах Стародавнього Сходу. Основні риси суспільно-економічного розвитку. Давньосхідна община. Державний лад, форми правління в країнах Стародавнього Сходу. Основні закономірності виникнення та розвитку давньосхідного права. Джерела права: Закони царя Хаммурапі, Закони Ману, Фацзін.

Тема 2. Держава і право Античного Світу.

Виникнення держави в країнах античного світу. Виникнення держави у Спарті. Утворення Афінської держави. Військово-аристократичний характер політичної організації Спарті. Афінська демократична республіка. Періодизація історії Римської держави. Боротьба патрициїв та плебеїв. Державний лад Риму періоду Республіки. Поділ імперії на Західну і Східну. Падіння Західної Римської імперії. Основні риси античного права. Поділ права на публічне і приватне.

Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.

Ранньофеодальна монархія. Станово-представницька монархія XIV – XVI ст.

Абсолютна монархія. Джерела феодального права.

Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.

Причини і передумови буржуазних революцій в Англії. Буржуазна революція в Північній Америці. Буржуазна революція 1789 – 1794 рр. у Франції. Конституція 1791 р. Втілення принципу розподілу влади. Буржуазна революція 1848 – 1849 рр. в Німеччині, її причини і передумови.

Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.

Формування буржуазної конституційної монархії в Англії. Основні принципи британського парламентаризму. Соціально-економічний і політичний розвиток США наприкінці ХVІІІ ст. – у першій половині ХІХ ст. Соціально-політичний розвиток Франції у 1799 – 1870 рр. Реставрація монархії Бурбонів. Конституція 1848 р., 1852 р. Революція 18 березня 1871 р. Паризька Комуна. Виникнення Третьої республіки у Франції. Соціально-політичні наслідки поразки буржуазної революції 1848 р. в Німеччині. Прусський шлях розвитку капіталізму. Становлення національних держав у Південно-Східній Європі. Реставрація Мейдзі – початок революційних перетворень в Японії. Буржуазні реформи 70–80-х рр. ХІХ ст. Велика селянська війна 1850 – 1864 рр. у Китаї. Криза політичної системи.

Тема 6. Колоніальні імперії.

Особливості формування та розвитку Британської колоніальної імперії. Особливості формування та розвитку Французької колоніальної імперії. Особливості формування та розвитку колоніальної політики Іспанії та Португалії.

Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.

Нові тенденції у розвитку правових систем. Соціальне законодавство. Становище професійних спілок. Право на страйк. Зміни у кримінальному праві. Удосконалення пенітенціарної системи. Кримінальне законодавство про політичні злочини.

Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.

Світ на початку ХХ ст. Зміни на політичній карті Європи після Першої світової війни. Друга світова війна та її державно-правові наслідки. Розвиток державно-монополістичного капіталізму в США. Еволюції державного ладу Великої Британії у ХХ ст. Розвиток держави і права у Франції у ХХ ст. Веймарська конституція 1919 р. Встановлення нацистської диктатури. Поразка фашистської Німеччини у Другій світовій війні. Утворення ФРН. Утворення єдиної німецької держави в жовтні 1990 р. Італія у ХХ ст. Країни Азії у період ХХ ст. (Японія, Китай).

Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.

Криза колоніальної системи після Першої світової війни. Новий підйом національно-визвольної боротьби в колоніях після Другої світової війни. Розпад Британської колоніальної імперії. Криза Французької колоніальної імперії. Утворення Республіки Індії. Проголошення незалежності Індонезії.

Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.

Виникнення після Першої світової війни національних держав у країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Антидемократична Конституція Польщі 1935 р. Політичний режим Антонеску в Румунії. Характер і форми революцій середини 40-х рр. ХХ ст. у країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Особливості соціально-політичного розвитку країн Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині ХХ ст. Демократичні революції 1989 – 1990 рр. і демонтаж адміністративно-бюрократичної системи управління.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	11	2	2	7
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	11	2	2	7
Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	11	2	2	7
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	9	-	2	7
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. XX ст.	11	2	2	7
Тема 6. Колоніальні імперії.	9	-	2	7
Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	11	2	2	7
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у XX ст.	11	2	2	7
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	11	2	2	7
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	10	2	2	6
Усього годин	105	16	20	69

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Держава і право Стародавнього Світу.	2
2	Держава і право Античного Світу.	2
3	Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	2
4	Виникнення буржуазної держави і права.	2
5	Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. XX ст.	2
6	Колоніальні імперії.	2
7	Основні зміни в праві буржуазних держав.	2
8	Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у XX ст.	2
9	Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	2
10	Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	2
	Разом	20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Держава і право Стародавнього Світу.	7
2	Держава і право Античного Світу.	7
3	Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	7
4	Виникнення буржуазної держави і права.	7
5	Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. XX ст.	7
6	Колоніальні імперії.	7
7	Основні зміни в праві буржуазних держав.	7
8	Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у XX ст.	7
9	Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	7
10	Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	6
	Разом	69

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація даного напрямку роботи навчальним планом для здобувачів 2021 року набору не передбачена.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання
ПРН 2. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	- виконання завдань на семінарських заняттях; - опитування; - виконання завдань самостійної роботи; - розв'язування тестів; - складання екзамену
ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	- виконання завдань на семінарських заняттях; - опитування; - виконання завдань самостійної роботи; - розв'язування тестів; - складання екзамену
ПРН 4. Формулювати власні обгрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	- виконання завдань на семінарських заняттях; - опитування; - виконання завдань самостійної роботи; - розв'язування тестів; - складання екзамену

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Теми занять	Програмні результати навчання			Разом
	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	+	+	+	3
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	+	+	+	3
Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	+	+	+	3
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	+	+	+	3
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.	+	+	+	3
Тема 6. Колоніальні імперії.	+	+	+	3
Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	+	+	+	3
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.	+	+	+	3
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	+	+	+	3
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	+	+	+	3
Разом	10	10	10	30
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	35	31	34	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	20	20	20	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 2. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	35	35	20
ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	31	31	20
ПРН 4. Формулювати власні обгрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	34	34	20
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

10. Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма контролю											
	Виконання завдань на семінарських заняттях		Опитування		Виконання завдань самостійної роботи		Розв'язування тестів		Екзамен		Разом	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 2. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	6	10	4	7	4	7	2	4	4	7	20	35
ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	6	10	4	6	4	6	2	3	4	6	20	31
ПРН 4. Формулювати власні обгрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	6	10	4	7	4	7	2	3	4	7	20	34
Разом	18	30	12	20	12	20	6	10	12	20	60	100

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Опитування	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язування тестів	
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	3	2	2	5	7
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	3	2	2		7
Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	3	2	2		7
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	3	2	2		7
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.	3	2	2		7
Тема 6. Колоніальні імперії.	3	2	2	5	7
Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	3	2	2		7
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.	3	2	2		7
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	3	2	2		7
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	3	2	2		7
Всього по темам	30	20	20	×	70
Розв'язування тестів	×	×	×	10	10
Всього	30	20	20	10	80
ЕКЗАМЕН					20
Разом		50	20	10	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Виконання завдань на семінарських заняттях

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на семінарських заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку, широко застосовує додаткові, самостійно виявлені та опрацьовані матеріали	3
Достатній	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на семінарських заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку	2,5
Середній	здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні	2

	помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією)	
Задовільний	здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією)	1,5
Низький	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань, допускається суттєвих помилок або виконана, хоча і правильно, але незначна кількість завдань, що свідчить про відсутність систематичної роботи	1
Незадовільний	завдання не виконано	0

2. Опитування

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	питання розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз матеріалів, виклад систематизований та послідовний, достатньо посилань на історичні документи, що містять правові норми	2
Достатній	питання розкрито за змістом та формою у достатньому обсязі, але відсутній самостійний аналіз здобувачем вищої освіти матеріалів, виклад уривчастий, не систематизований, не достатньо посилань на історичні документи, що містять правові норми	1,8
Середній	відповідь на питання подано у стислому викладі, але без суттєвих помилок; посилання на історичні документи, що містять правові норми, лише часткові	1,5
Задовільний	відповідь на питання подано у дуже стислому викладі з суттєвими помилками, відсутнє посилання на історичні документи, що містять правові норми, або вони мають фрагментарний характер	1
Низький	відповідь на питання подано у дуже стислому викладі з суттєвими помилками, відсутнє посилання на історичні документи, що містять правові норми	0,5
Незадовільний	відповідь на питання взагалі відсутня	0

3. Виконання завдань самостійної роботи

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Завдання здані вчасно.	2
Достатній	Завдання виконані загалом вірно, але є незначні помилки та/або помилки в оформленні; присутній креативний підхід у виконанні завдань. Завдання здані вчасно.	1,8
Середній	Відповіді на завдання самостійної роботи містять ряд помилок, що характеризують знання здобувача як середні. Присутні помилки в оформленні або завдання здано невчасно.	1,5
Задовільний	Відповіді на поставлені завдання самостійної роботи містять помилки, які є суттєвими або завдання виконане неповністю. Присутні помилки в оформленні та / або завдання здано невчасно.	1
Низький	Відповіді невірні або містять значні помилки, що здебільшого зводять завдання до того рівня, який неможливо оцінити. Присутні помилки в оформленні та / або завдання здано невчасно.	0,5
Незадовільний	Завдання не виконане зовсім.	0

4. Розв'язування тестів

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Кількість правильних відповідей, %	Кількість балів
Високий	100	5
Достатній	80	4
Середній	60	3
Задовільний	40	2
Низький	20	1
Незадовільний	0	0

5. Екзамен (два теоретичних питання оцінюються у 10 балів)

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	питання розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз матеріалів, виклад систематизований та послідовний, достатньо посилань на історичні документи, що містять правові норми	10
Достатній	питання розкрито за змістом та формою у достатньому обсязі, але відсутній самостійний аналіз здобувачем вищої освіти матеріалів, виклад уривчастий, не систематизований, не достатньо посилань на історичні документи, що містять правові норми	8
Середній	відповідь на питання подано у стислому викладі, але без суттєвих помилок; посилання на історичні документи, що містять правові норми, лише часткові	6
Задовільний	відповідь на питання подано у дуже стислому викладі з суттєвими помилками, відсутнє посилання на історичні документи, що містять правові норми, або вони мають фрагментарний характер	4
Низький	відповідь на питання подано у дуже стислому викладі з суттєвими помилками, відсутнє посилання на історичні документи, що містять правові норми	2
Незадовільний	відповідь на питання взагалі відсутня	0

У разі складання іститу дистанційно здобувач на платформі Moodle виконує 60 тестових завдань

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Кількість правильних відповідей, %	Кількість балів
Високий	100	20
Достатній	80	16
Середній	60	12
Задовільний	40	8
Низький	20	4
Незадовільний	0	0

12. Рекомендовані джерела інформації

Основи

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. 2-ге вид. перероб. й доп.: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 730 с.
2. Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Вид. 5-те, перероб і допов. Київ: Істина, 2005. 768 с.
3. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль, 2010. 392 с.
4. Дахно І. І. Історія держави і права: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 658 с.

5. Історія держави та права зарубіжних країн: навч. посіб. / О. М. Джуджа та ін. Київ: НАВС, 2012. 375 с.

5. Кузьминець О.В., Дурнов Є.С., Сокур Ю.В. Історія держави та права зарубіжних країн (схеми, коментарі, термінологічний словник): навч. посібник. Київ, 2012. 242 с.

6. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн : посіб. для підгот. до іспитів. Харків: Право, 2017. 248 с.

7. Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 448 с.

Допоміжні

8. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) = Code civil des Francais (Code Napoleon) / пер. с фр. Захватаева В.Н. Москва: Инфотропик Медиа, 2012. 624 с.

9. Конституции зарубежных государств: Великобритания, Франция, Германия, Италия, Соединенные Штаты Америки, Япония, Бразилия / Под. ред. В.В. Маклакова. Москва: Волтерс Клувер, 2010. 625 с.

10. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 590 с.

11. Кудинова Н.Т. Законы царя Хаммурапи. Методические указания по изучению первоисточника в курсе «История государства и права зарубежных стран» для студентов специальности «Юриспруденция» всех форм обучения. Хабаровск: Издательство ХГТУ. 36 с.

12. История Древнего Рима: учебник / Под ред. проф. В.И. Кузицина. Москва: Высш.школа, 1981.

13. Овсієвський Ю. В., Чорний М. І. Львів: «Тріада плюс», 2010. 502 с.

14. Осташова В. О., Липій Є. А., Пивовар А. В. Священный союз: передумови, створення та плани на встановлення міжнародного правопорядку. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 41-46.

15. Осташова В. О., Липій Є. А. Конгреси Священного союзу як інструменти встановлення міжнародного правопорядку. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 448-452.

16. Прудников М. Н. П85 История государства и права зарубежных стран : учебник для бакалавров. 6-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт ; ИД Юрайт, 2013. 811 с.

17. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой французской революции: Падение монархии. 1789-1792. Москва: Книга по Требованию, 2012. 240 с.

18. Салическая правда / Под ред. В.Ф. Семенова. Москва, 1950. 167 с.

19. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. Київ: Ін Юре, 1998. Т. 1. 503 с.

20. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. Київ: Ін Юре, 1998. Т. 2. 607 с.

21. Medium aevum: Середні віки: підручник / Войтович Л.В., Козак Н. Б., Овсієвський Ю. В., Чорний М. І. Львів: «Тріада Плюс», 2010. 502 с.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>